

Memòria final del VIIIè Congrés d'Història Moderna de Catalunya

MARIELA FARGAS PEÑARROCHA

Universitat de Barcelona
Secretària acadèmica del VIIIè Congrés
d'Història Moderna de Catalunya

Sr. director del VIIIè Congrés d'Història Moderna de Catalunya, senyores i senyors, congressistes, professorat de l'Àrea d'Història Moderna de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona —de fet, impulsors del Congrés—, estudiants: el VIIIè Congrés d'Història Moderna de Catalunya, «Catalunya i el Mediterrani», ha arribat a la seva cloenda. Comença el temps, fructífer, de recapitulació i valoració dels resultats, dels treballs i de la recerca presentada, plantejada, debatuda, que adquirirà la seva forma definitiva quan assistim a la publicació de les actes. Com és ja un costum arrelat, les conferències i ponències del VIIIè Congrés seran publicades íntegrament en format paper dins la revista de l'Àrea, *Pedralbes. Revista d'Història Moderna*. Les comunicacions també seran publicades en el marc de la revista, però en format digital. Tot el conjunt, a la vista de la rica dinàmica del Congrés, constituirà una aportació ben significativa a la historiografia general de l'època moderna i a la historiografia catalana en concret.

Però ara, amb la presentació d'aquesta memòria, és moment de fer balanç d'algunes de les dades fonamentals que han caracteritzat el Congrés.

En primer lloc, farem una breu referència a la temàtica i al seu ressò, «Catalunya i el Mediterrani», que és el resultat de les investigacions

dutes a terme en el marc de l'Àrea d'Història Moderna i del Grup d'Estudis d'Història del Mediterrani Occidental, amb categoria de grup de recerca consolidat per l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya en la seva darrera convocatòria. També es tracta d'un tema coherent amb la docència del professorat de l'Àrea emmarcada dins el Màster en Història i Identitats en el Mediterrani Occidental, que compartim amb les universitats de València, Jaume I i d'Alacant. Finalment, cal no oblidar que el Mediterrani com a problema històric esdevé més que mai una qüestió cabdal dins la preocupant realitat que està protagonitzant en l'actualitat. Aquesta perspectiva, en definitiva, ha rebut una importantíssima resposta, ja que han estat cent vuit els inscrits i setanta les comunicacions que s'han presentat. A aquestes comunicacions, cal sumar-hi ponències i conferències, que mostren la rellevància i l'actualitat del tema. En efecte i com ja és habitual, el Congrés s'inicia i finalitza amb dues conferències impartides per investigadors d'àmbit internacional: Brigitte Marin, de la Universitat d'Aix-Marseille, i Luca Lo Basso, de la Università degli Studi di Genova. Paral·lelament, el curs del Congrés s'ha estructurat en sis sessions, cadascuna, alhora, encapçalada per una ponència impartida per reconeguts professors de les universitats Autònoma de Barcelona, de Girona, Rovira i Virgili, de València, d'Alacant i de les Illes Balears, amb la idea que aquest Congrés consolidi les relacions de recerca ja establertes amb altres col·legues modernistes de centres del Mediterrani occidental. Recordem els títols d'aquestes sessions: la primera, «Poders, fronteres i identitats»; la segona, «Paisatge històric i risc natural»; la tercera, «Món urbà i món rural»; la quarta, «Família, xarxes i societat»; la cinquena, «Transferències i circulacions», i la sisena i última, «Creences i vivències».

A través de les seccions indicades hem vist desfil·lar conflictes armats, expedicions militars valorades de nou, escenaris de negociacions postbèliques, perspectives transversals dels conflictes, conflictes al mar, fronteres religioses, usos del bosc, altres usos dels espais per les comunitats, demografia, treball i món gremial, xarxes de comerç, moviments de població, viatges, grups socials, elits i família, mecenatge, cultura i comunicació... Una gran varietat de temes enclavats en l'espai

que es dibuixaria entre Barcelona, Girona, Lleida, Tarragona, Andorra, València, Mallorca, Milà, Nàpols i Sicília, Sardenya, Roma i Malta, prova de la mediterraneïtat de la recerca presentada.

Si les aportacions han estat diverses, també ho són les procedències dels participants. Els seus autors són investigadors de diferents universitats, catalanes, de València, de les Illes Balears, d'universitats espanyoles i estrangeres. Aquesta és part de la riquesa del Congrés, de la seva molt positiva acollida, de la seva àmplia participació.

Però la participació avui dia té una doble dimensió: la real i la virtual. Tal com ja es va fer en l'edició anterior, la participació s'ha multiplicat gràcies a la informació vessada permanentment al Twitter de l'Àrea, que gairebé s'està acostant als dos mil seguidors i on s'han retransmès en directe totes les conferències i ponències, que han estat visualitzades en el seu conjunt per quasi dos-cents espectadors. Podem dir que el VIIIè Congrés ha arribat a molts llocs i molts moments. Paral·lelament, en aquesta edició hem obert un compte a Instagram amb la mateixa finalitat: fer arribar a un públic més jove el coneixement forjat en la nostra trobada científica.

Si parlem de participació, cal al·ludir a les col·laboracions, i en aquest punt hem de fer dues mencions especials: primerament, del concert d'orgue que ha tingut lloc dins la segona jornada del Congrés a l'església dels Sants Just i Pastor de Barcelona, a càrrec de l'organista Jordi Pajares Ribas, que ens va oferir un programa amb peces de compositors del segle XVI al XX, d'Antonio de Cabezón, Johann Sebastian Bach, Amadeus Mozart, Josef Rheinberger, Olivier Messiaen; en segon lloc i dins la tercera jornada del Congrés, cal esmentar la visita a Tarragona, que s'inscriu dins la llarga tradició de relacions culturals que els diferents congressos d'Història Moderna de Catalunya han conreat fora de Barcelona com a expressió de la voluntat d'estar-hi present i d'apropar-se a una diversitat d'entorns. Aquesta visita, amb una programació variada que ha mostrat l'arxiu de Tarragona a l'antic convent de Sant Francesc, l'església de Sant Agustí, l'antic convent de Sant Domènec, la casa Castellarnau i l'edifici de l'antiga Audiència, ha estat dinamitzada pel professor Josep Fàbregas, de la Universitat Rovira i Virgili, a qui també agraïm la seva disponibilitat.

Parlant d'agraïments, n'hem d'adreçar a totes les persones i institucions que amb el seu ajut han fet possible la realització del VIIIè Congrés. Al Departament de Disseny i Imatge de la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona, que, un cop més, com en altres edicions, ha organitzat un concurs per dissenyar la imatge gràfica del Congrés, al professor Enric Tormo, impulsor d'aquest concurs, a tots els alumnes concursants i, especialment, a la guanyadora, Sandra Bossoms, a qui felicitem particularment. També molt especialment a l'equip de voluntaris, quinze alumnes de la Facultat, del nostre grau d'Història, que en l'actualitat estan cursant assignatures ofertes per l'Àrea d'Història Moderna i que amb la seva il·lusionada participació han assegurat els aspectes més pràctics i de logística. Aquest grup de voluntaris ha estat dirigit pels professors Ida Mauro i Diego Sola, que han tingut un paper molt rellevant en els treballs del VIIIè Congrés. I hem de fer arribar tot el nostre reconeixement a les institucions: a la Facultat de Geografia i Història, al Vicerectorat de Recerca, a la Universitat Rovira i Virgili, a la Diputació de Barcelona, a la Fundació Noguera, al Museu Marítim de Barcelona, a la Fundació Mútua Catalana, a l'Ateneu Universitari Sant Pacià, a la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona. Gràcies a tots ells i a les persones que els representen, quasi trenta-cinc anys després d'aquell primer Congrés del 1984 —on, per cert, exercí de secretari el professor Joan Bada, que ens deixava no fa gaire—, el Congrés s'ha celebrat, com també podrà tenir lloc la publicació de les seves actes. És un esdeveniment acadèmic i de recerca molt important per a l'Àrea d'Història Moderna de la Universitat de Barcelona. Donem l'enhorabona, per tant, al professor Jaume Dantí, coordinador de la Secció d'Història Medieval i Moderna, on s'insereix la nostra Àrea, per la seva importantíssima execució. I, confiats en la positiva resposta rebuda, tanquem el VIIIè Congrés amb la mirada posada en el proper, el IXè.